

Svenska Dagbladet den 4 juni 2002

Vem plundrar vem i kunskapsekonomin?

Kolumn | Fotbollsmarknaden. Under de senaste åren har trenden mot ökad kommersialisering av fotbollen varit mycket stark. Det finns i dag 33 klubbar som är börsnoterade. Flera av dessa har intäkter i miljardklassen.

Klubbarnas ekonomi är dock genomgående skral. I de börsnoterade fotbollsklubbarna renodlas konflikten mellan aktieägare och nyckelmedarbetare i humankapitalintensiva företag. Som så ofta i dessa fall är det aktieägarna som drar det kortaste strået. Enligt den logik som ofta präglar börsanalyser borde fotbollens stadiga frammarsch betyda att de som köpt klubbarnas aktier har gjort sig en bra förtjänst. Så är alltså inte fallet. Fotbollsaktiernas kursutveckling har i en period med stadigt växande intäkter för fotbollen varit sämre än för börsen som helhet.

Den huvudsakliga förklaringen till denna skenbara paradox är att det är de allra bästa spelarna som har tagit hand om de ökade intäkterna. Toppspelare som Zinedine Zidane och David Beckham, för att ta ett par exempel, har årsinkomster från sina klubbar i storleksordningen 100 miljoner kronor. Detta ligger helt i linje med marknadens logik. Publiken betalar för att se spelarna, och spelare av Beckhams eller Zidanes lyskraft bidrar till att höja publiksiffrorna och totalintäkterna.

I en väl fungerande marknad borde man vänta sig att det extra inkomsttillskott som David Beckham ger ligger någonstans i närheten av hans årslön. Om inte klubben ger honom det kan han gå någon annanstans. Så länge det är Beckham publiken vill se finns det en rad klubbar i vilka han kan generera samma inkomsttillskott, och därmed finns det också en betalningsvilja hos klubbarna i samma storleksordning.

Om jag har försökt att tjäna pengar på Beckham genom att köpa aktier i Manchester United får jag stå där med lång näsa. Också detta är i enlighet med marknadens logik.

Att ersättningarna är i linje med marknadens logik betyder inte att alla uppfattar dem som rättvisa. Just i förhållandet mellan aktieägare och spelare är det dock svårt att se att jag som aktieägare skulle ha någon moralisk rätt till de pengar som publiken är beredd att betala för att se en mycket speciell spelare.

Däremot kan man fråga sig om det är rimligt att ha fotbollsklubbar på börsen. Eftersom aktieägarna ändå inte kan räkna med att få ersättning för något annat än den risk man tar med att satsa pengarna, vore det kanske naturligare att klubbarna försökte finansiera sig genom obligationer, där den förväntade risken speglas i prissättningen.

Att David Beckham tjänar hundra miljoner kronor är inte ett skäl till att varje börsdirektörs lön ska ligga i samma storleksordning. Däremot kan resonemanget vara en utgångspunkt för att diskutera frågan varför en passiv aktieägare ska förvänta sig att få ersättning för något mera än den risk han tar när han placerar pengar i ett företag vars främsta tillgång är medarbetarnas kunskap, talang och kreativitet. Allt talar också för att det traditionella börsbolagskonceptet inte är lämpligt för denna typ av företag.

Författare: Ulf Jakobsson

©Svenska Dagbladet eller artikelförfattaren.